

Sabbatsfeiring i Jerusalem

av min gamle far og mor før vi spiser, forklarer Jitzhak.

SÅ VASKER ALLE HENDENE og setter seg stille ved bordet. Det flette sabbatsbrødet og den røde vinen velsignes. Bønnen som leses, kalles kibbush, og det innviende brødet blir dekket av en liten, hvit duk. Rabbinen forklarer at dette gjøres for å minnes mannaen eller «himmelbrødet» som Gud sendte israelfolket i ørkenen. Det ble også dekket med et lag dugg hver morgen, i følge fortellingen i 2. Mosebok. Far i huset bryter brødet i stykker og sender det rundt for at alle skal forsyne seg.

Maten består av ulike grønnsaker og oliven som dyppes i humus eller trina-saus og som sendes rundt bordet. Deretter kommer det først litt kjøtt og deretter fisk på bordet. Alt smaker fortreffelig. Måltidet avsluttes med en liten hjemmelaget dessert med te til.

– Det skal være et skikkelig måltid, ikke fastfood som en sandwich eller en hotdog. Vi skal vise Gud og

SABBATEN OG MÅLTIDET

- ▶ Sabbaten – den sjuende dag i Skapelsen
- ▶ Påbud til Moses; et av De 10 bud (2. Mos. 20)
- ▶ Fra solnedgang fredag til solnedgang lørdag
- ▶ Starter med at mor i huset tenner to lys – til minne om Skapelsen og Budene
- ▶ Alle vasker hendene
- ▶ Et flettet, helt sabbatsbrød brytes og sendes rundt
- ▶ Vinen velsignes og drikkes
- ▶ Deretter hovedmåltidet med rikelig mat
- ▶ Sanger og bønner i løpet av måltidet
- ▶ Forbud mot å arbeide på sabbaten

mennesker at vi setter pris på sabbaten og Guds påbud om å feire den. Gud har gitt oss sabbaten for å stanse opp, gi Han ære og tilbe Han. I bønnene sier vi at Han er Skaperen og at Han er Herren over alle ting. Når vi feirer sabbaten slik, viser vi at det ikke bare er ord for oss, men at vi også gjør det, forklarer Jitzhak Naki.

– Gud elsker oss, derfor ga Han oss sabbaten. Vi kaller sabbaten en gave fra Gud til oss. Jo mer jødene holder sabbaten, jo mer vil sabbaten holde oppe Israel, sier rabbinen.

UNDERVEIS I MÅLTIDET synges det sanger og bønner som finnes i den jødiske bønnboka for sabbatsfeiringen. Til slutt går far i huset gjennom hva barna har lært om innholdet til akkurat denne sabbatskvelden. Hver sab-

bat har et tema eller en historie, og barna beviser at de har fått alt med seg. Minstegutten Etiel på seks forteller om sønnene til Josef, Efraim og Manasse, og han ramser opp en regle han kan om Efraim.

Når sabbaten går inn, er timene hellige for en ortodoks jøde. Da har de ikke lov til å tenne lys eller ild. Det har betydning for alt lys eller elektrisitet som skal slås på eller av. Lysene har tidsur som sørger for å gjøre jobben. Hotellheiser går av seg selv og stanser i hver eneste etasje, for at ikke de ortodokse skal måtte trykke på knapper for den etasjen de skal til. Det blir nemlig sett på som arbeid.

– Vi har ikke lov å arbeide på sabbaten. Det betyr for eksempel at vi ikke kan gjøre forretninger, ikke drive med noen matematisk virksomhet, og heller ikke drive med politikk denne dagen, forteller Jitzhak.

VI SPØR om også hedninger hadde hatt godt av og blitt velsignet av å holde sabbaten.

– Ja, absolutt. Dette er Guds forordning og påbud til alle mennesker. Etter at Gud hadde skapt alle ting på seks dager, hvilte han den syvende dagen. Sabbaten er med i Guds skapelse, og i de ti bud har han knyttet sin velsignelse til det å helligholde hviledagen. Det er store velsignelser også for hedninger som velger å overholde helligdagen, sier Jitzhak Naki.